

Vaasan hallinto-oikeudelle
 PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi
 (kirjaamo.ita@avi.fi)

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry (ILYY)
 Prosessiosoite: Iisalmen luontomuseo, Kirkkopuistonkatu 9, 74100 IISALMI
iisalmi.luontomuseo@gmail.com
 p. 017-818 387, 0407212618
 Y-tunnus 0758532-0

Kolme muuta yksityishenkilöä, kts. nimenkirjoitussivu

Valitus

Viite: Sonkajärvi, Oinassuo, Vapo, nro 30/2014/1, dnro ISAVI/99/04.08/2011

Itä-Suomen aluehallintovirasto toteaa päätöksessään:

”Luparatkaisussa ja lupamääräyksissä on otettu huomioon Vuoksen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 asetettujen vesistön tilatavoitteiden saavuttaminen ja säilyttäminen. Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2010–2015 turvetuotannon vesiensuojelun tehostamiseksi ei ole esitetty lisätoimenpiteitä. Uusilta turvetuotantoalueilta edellytetään parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimusten mukaista vesienkäsittelyä.

Oinassuon vesistökuormitus kohdistuu Valtapuron ja Kiltuanjärven alaosan kautta Haapajärveen. Valtapuron alueen muu turvetuotanto (Pilvi- ja Kuohunsuo) on perustason vesienkäsittelyn omaavien tuotantoalueiden osalta supistumassa. Tämä huomioon ottaen Valtapuron valuma-alueen turvetuotannon kokonaiskuormituksella ei Oinassuon kuormitus mukaan lukien ole heikentävää vaikutusta vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden toteutumiseen.”

Itä-Suomen aluehallintovirasto on myös todennut (ISAVI/28/04.08/2012, 21.3.2014), että Haapajärvi on biologisesti luokiteltu erinomaiseksi, fysikaalis-kemiallisessa luokittelussa hyväksi, hydrologis-morfologinen luokitus on erinomainen ja että vesimuodostuman ekologinen tila on hyvä. Suolaisuuden kasvu on heikentänyt vedenlaatua. Fysikaalis-kemiallinen luokittelu on laskenut. Lausunnossa todetaan, että happitilanteen huonouden syynä on todennäköisesti pienialaiset syvänteet.

Mielestämme huonoon happitilanteeseen syypäänä ovat päästöt. Toisistaan riippumattomien vedenlaatumittausten mukaan koko Nurmijoen reitillä on Talvivaarasta johtuvia, syvänteisiin kertyviä suolapitoisuuksia. On huomioitava, että näihin päästöihin ei toistaiseksi tule muutosta. On odotettavissa, että hapen kerrostuneisuus tulee lisääntymään. Tämä johtuu lisääntyvistä humuspäästöistä turvetuotantoalueilta (uusien kenttien avaaminen niin Oinassuolla kuin Pilvisuollakin) ja suolaisuuden lisääntymisestä Talvivaaran päästöjen takia. Hakija itsekin on todennut, että suurimmat päästöt tulevat juuri kuntoonpanovaiheen aikana. Tästä seuraa lisääntyviä hapettomia olosuhteita. Mikrobiaktiivisuus hapettomissa olosuhteissa myötävaikuttaa elohopean metyloitumiseen.

Vaikka AVI:n mielestä Valtapuron muu turvetuotanto on osin supistumassa, poikkeuksellisen paljon humuspäästöjä tulee uudelta kosteikoilta joka ei vielä pitkään aikaan kasvit.

Kasvatvat päästöt lisäävät kalojen elohopeapitoisuuksia. Päätöksissä tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta, jonka mukaan lupaa ei voida antaa päästöille, joiden ympäristövaikutuksia ei tiedetä. Koska ISAVI ei päätöksessään voinut huomioida, että suolaisuuden kasvu on heikentänyt vedenlaatua, päätös pitää palauttaa uuteen valmisteluun.

Tätä yhteisvaikutusta Itä-Suomen aluehallintovirasto ei ole päätöksessään ottanut huomioon ollenkaan. Hankkeita pitäisi pystyä ketjuttamaan siten, että niiden yhteisvaikutukset eivät aiheuttaisi ympäristön pilaantumista. Tässä tapauksessa pitäisi saada Talvivaaran päästöt ensiksi kuriin ja sitten voitaisiin antaa lupa uusille tuotantokentille.

ISAVI:n luparatkaisussa ja lupamääräyksissä ei ole otettu huomioon Vuoksen vesienhoitosuunnitelmassa vuoteen 2015 asetettujen vesistön tilatavoitteiden saavuttaminen ja säilyttäminen. Pohjois-Savon vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2010–2015 tehtäessä ei pystytty ennakoimaan Talvivaaran aiheuttamia päästöjen leviämistä ja yhteisvaikutusta. Nyt kun nämä on tiedossa, niin AVI:n olisi pitänyt huomioida ne.

Itä-Suomen aluehallintoviraston antama lupamääräys kohta 14:

”Kuntoonpanotöiden aikana virtaama tulee mitata vesinäytteiden oton yhteydessä. Vesinäytteet tulee ottaa laskeutusaltaiden jälkeen ennen pintavalutuskenttää sekä pintavalutuskentän jälkeen seuraavasti:

- kuntoonpanotöiden aikana ja kesä-lokakuussa 1 kerta/joka toinen viikko
- kevättulvan aikana (yleensä 15.4.–15.5.) 1 kerta/viikko
- marras–huhtikuussa (kun töitä ei tehdä) 1 kerta/kuukausi

Näytteistä määritetään kiintoaine, kokonaisfosfori, kokonais- ja ammoniumtyppi, kemiallinen hapenkulutus, väri, rauta ja pH.

Tuotantovaiheessa päästötarkkailua on tehtävä vuosittain koko lupakauden ajan. Mikäli pintavalutuskentän puhdistustehossa saavutetaan asetetut puhdistustehotavoitteet kolmena peräkkäisenä vuotena, voidaan tarkkailun toteutusta harventaa Pohjois-Savon ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Virtaama mitataan jatkuvatoimisesti tai vähintään jokaisen näytteenottokerran yhteydessä. Vesinäytteet otetaan ennen pintavalutuskenttää ja sen jälkeen 1.4.–31.10. kahden viikon välein ja 1.11.–31.3. kuukauden välein. Kevättulvan aikaan (pääsääntöisesti 15.4.–15.5.) näytteet otetaan kerran viikossa. Näytteistä määritetään sama analyysivalikoima kuin kuntoonpanovaiheen tarkkailussa.

Vesienkäsittelyn teho lasketaan ennen pintavalutuskenttäkäsittelyä ja sen jälkeen otettujen näytteiden pitoisuuksien perusteella. Päästöt lasketaan sekä brutto- että nettoarvoina. Nettopäästöt lasketaan käyttäen taustapitoisuuksina luonnontilaisen suon pitoisuuksia: kokonaisfosfori 20 µg/l, kokonaistyppi 500 µg/l ja kiintoaine 2 mg/l ja tuotantoalueella mitattuja virtaamia. Päästötarkkailun mittausten tulokset toimitetaan niiden valmistuttua ELY-keskukselle ja Sonkajärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Käyttö- ja päästötarkkailun yhteenvetoraportti toimitetaan ELY-keskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle tarkkailuvuotta seuraavan helmikuun loppuun mennessä. Tarkkailutulokset ja raportti on toimitettava myös sähköisessä muodossa.

Tarkkailussa käytetään vahvistettuja standardeja. Tarkkailuraporteissa esitetään myös tarkkailua koskevat epävarmuustekijät sekä käytetyt laskentamenetelmät. Raporteissa esitetään tarpeelliset tarkentamis- ja muutossuositukset.”

Itä-Suomen aluehallintoviraston antamilla lupahdoilla ei saada selville todellista vesistöön kohdistuvaa kuormitusta tilanteissa, jolloin virtaamat ovat poikkeuksellisen suuria. Viittaamme tässä KHO:n vuonna 2014 tekemään päätökseen Karstulan Penikkanevasta. ISAVI: ”Vesinäytteet otetaan ennen pintavalutuskenttää ja sen jälkeen 1.4.–31.10. kahden viikon välein ja 1.11.–31.3. kuukauden välein. Kevättulvan aikaan (pääsääntöisesti 15.4.–15.5.) näytteet otetaan kerran viikossa.” On aivan selvää, että vain harvoin sattuu siten, että mittaus osuu juuri esim. kevättulvan huippuaikaan tai rankkasateiden maksimiin. Tämä mahdollistaa sen että mittauksen ohi menee suurin osa vuotuisesta päästöstä. Mikäli rankkasade osuu juuri kuivaneeseen korjuukypsään kenttään, niin veden mukana siirtyy valtavia määriä alapuolisiin vesiin. On todella tärkeä saada selville todellinen vesistökuormitus poikkeuksellisen suuren virtaaman aikana.

Mielestämme ISAVIN antamat ehdot eivät ole luotettavia. Päätös tulee palauttaa uudelleen valmisteltavaksi.

Asianosaisuus:

ILYY:n toimialueeseen kuuluu Ylä-Savo. Yhdistys on LSL:n, YSL:n ja vesienhoitolain tarkoittama yhdistys, joka valvoo vesientilaa. Asia koskee yhdistyksen oikeutta ja etua, koska turvetuotannon haittojen ennaltaehkäisemisessä ja välttämisessä ei ole hankittu riittävää selvitystä.

Iisalmessa 9.5.2014

Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry:n puolesta

Jarmo Yliluoma, puheenjohtaja

Pertti Kaarakainen, rahastonhoitaja

Sonkajärvellä 9.5.2014

Kolme yksityishenkilöä